

УДК 929.5Сіцінський:930.253(477.44)

К. В. ЗАВАЛЬНЮК*

**ДЖЕРЕЛА З ГЕНЕАЛОГІЇ ЮХИМА СІЦІНСЬКОГО (1859–1937)
У ФОНДАХ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Проаналізовано маловідомі документи із фондів Державного архіву Вінницької області, які дозволяють уточнити деякі факти з біографії визначного українського вченого-краєзнавця Ю. Й. Сіцінського (1859–1937), а також окремих представників його родини.

Ключові слова: Ю. Й. Сіцінський; родина Сіцінських; документи; матеріали; творча спадщина.

Розвиток сучасного краєзнавства неможливо уявити без праць визначного історика-краєзнавця, етнографа, археолога, мистецтвознавця, музеєзнавця та активного громадського діяча Юхима Йосиповича Сіцінського (Сіцинського), на працях якого виховувалось не одне покоління дослідників історії Поділля.

“Всією своєю науковою і громадською діяльністю, – відзначали І. Винокур та В. Корнілов, – він сприяв активному вивченню й узагальненню матеріалів з історії Поділля, а також частково – й суміжних регіонів України”.

Звернення до опублікованих ученим праць переконує в широті його наукових інтересів. Це різні аспекти археології, історії, етнографії. Чільне місце у всіх цих напрямках посідало Поділля – земля, де він народився і виріс, де здійснив важливі наукові задуми в галузі історичного краєзнавства. Зауважимо, що дитинство майбутнього дослідника пройшло серед подільських селян Летичівщини. Це, очевидно, сприяло тому, що в його свідомість міцно і назавжди увійшла любов до свого народу і рідного краю¹.

У наукових дослідженнях ученого значну увагу приділено опису території сучасної Вінницької області. У цьому плані надзвичайно важливе значення для сучасних дослідників має 9-й випуск “Трудов

* *Завальнюк Костянтин Вікторович* – кандидат історичних наук, головний спеціаліст Державного архіву Вінницької області.

Подольського епархиального историко-статистического комитета” під назвою “Приходы и церкви Подольской епархии ” (К. – П., 1901. – 1064 с.), праці, яка, без перебільшення, є справжньою енциклопедією з історії краю. Не менше значення для нащадків має і праця Ю. Сіцинського “Археологическая карта Подольской губернии”, надрукована у 1-му томі “Трудов XI археологического съезда в Киеве” (М., 1901. – С. 197–365). У ній учений зафіксував і систематизував біля 2 тисяч пам’яток кам’яного віку, доби міді і бронзи, раннього залізного віку і періоду Київської Русі.

Варто також відзначити і численні роботи Ю. Сіцинського про найвідоміші православні церкви та монастирі на Поділлі, оборонні замки XIV – XVII ст., історію унії на території історичного Поділля, а також про історію цехів, прояви народного побуту й культури, історичне минуле різних населених пунктів краю тощо. Цікавили Юхима Йосиповича храмова архітектура (дослідження “Храмы города Бара Могилевского уезда”, надруковане у “Подольских епархиальных ведомостях” в № 47–51 за 1902 рік), а також твори мистецтва у храмових спорудах (праця “Иконы художника В. А. Тропинина в церкви с. Кукавки Могилевского уезда”, вміщена в № 41 “Православной Подолии” за 1907 рік).

У свою чергу, автор цього дослідження хоче зупинитися на мало-відомих документах і матеріалах із фондів Державного архіву Вінницької області, які дають змогу краще зрозуміти життєвий і творчий шлях одного з корифеїв подільського краєзнавства.

Одним із найцінніших документів із фондів Державного архіву Вінницької області (далі – Держархів Вінницької обл.), що стосуються родини Сіцинських (Січинських), є справа з фонду Літинського духовного правління за 1820 рік про смерть священника церкви села Мазники Федора Січинського (прадіда Юхима Сіцинського). Із цієї справи ми, зокрема, дізнаємось, що Ф. Січинський був рукопокладений у священника 3 липня 1770 р. уніатським єпископом Леоном Шептицьким². Помер він 29 липня 1819 р. у віці 77 років. На той час у нього був син Симеон (Семен), 23 роки, який навчався у філософському класі Подільської духовної семінарії, але через хворобу мусив полишити навчання. Також у документах згадуються вдова священника Марія, 64 роки, і дочка-вдовиця Марія з трьома дітьми³.

Значний інтерес для дослідників може мати й опис рухомого та нерухомого майна померлого священника, складений 2 липня 1820 р. благочинним Василем Ковальським. Зокрема, серед нерухомого майна – житловий будинок із двох хат з дерев’яною коморою, дві комори з дубових колод, клуня для хліба, чотири великі сараї для худоби, три недильовані сараї для сіна та худоби, дерев’яний погріб під дахом, огорожа навколо городів та трьох садів з дубового частоколу, три сливові

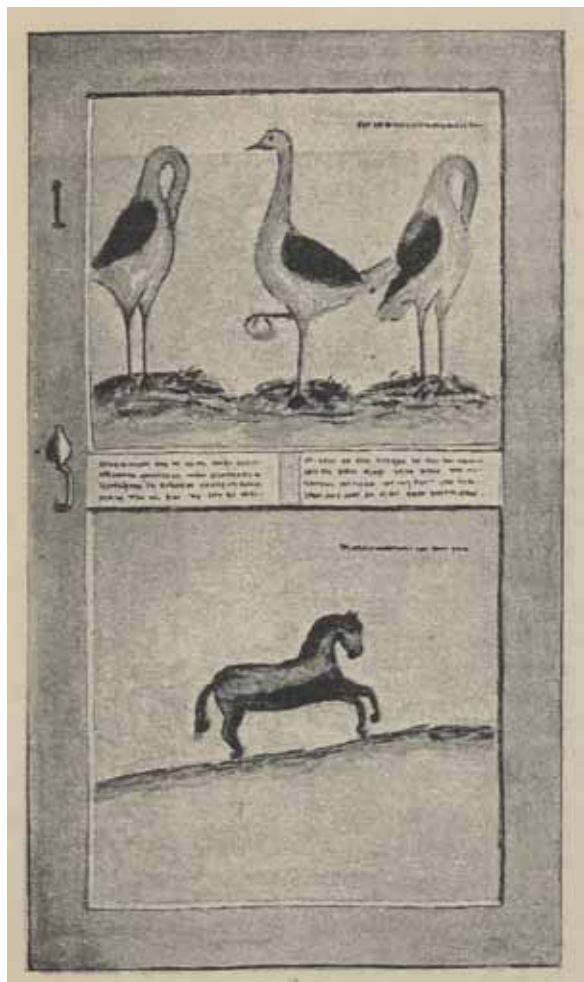
сади, яблуневий та грушевий сад на хуторі, пасіка, хата з коморою на хуторі, а також сарай для сіна, великий погріб для бджіл та сушарня. З худоби священик утримував 8 волів, 4 корови (з них 3 з телятами), 4 ялівки, 28 овець, 5 дорослих і 6 маленьких свиней, 30 гусей. Також священик мав 30 пнів на пасіці, 60 вуликів без бджіл, старий віз на ресорах, 3 прості вози, плуг, 3 залізні борони, 4 рала, стіг жита на 23 копи⁴.

Заслуговує на увагу і опис культового майна Святопредтеченської церкви, де відзначимо велику кількість богослужбової літератури (позолочене Євангеліє, оправлене сріблом, Апостол, Тріод, Часослов, Акафіст, два Службеники, два Требники, три Псалтирі, Мінея мала, Молитовна книга, Книга бесіди святого Василя Великого тощо)⁵.

Варто також відзначити і кілька справ, у яких ідеться про священицьку родину Січинських, що осіла в Ольгопільському повіті Подільської губернії. Так, у фонді Ольгопільського духовного правління є справа за 1803–1804 рр. про рукопокладення у священики церкви села Студена (нині – Піщанський район Вінницької області) Іоанна Січинського. Про останнього відомо, що 9 січня 1779 р. він був рукопокладений Бессарабським православним єпископом Амфілохієм у священики в Святомихайлівську церкву с. Ілія⁶. До речі, у зазначеній справі знаходиться оригінал грамоти про це призначення з печаткою та підписом Амфілохія⁷.

У 1781 р. І. Січинський з дозволу нунція офіціалом Ісаком Любинським був приєднаний до унії. За унії він чотири роки служив вікарним священиком у Благовіщенській церкві містечка М'ястківка Ольгопільського повіту (нині – с. Городківка Крижопільського району Вінницької області), а згодом два роки був наглядаючим священиком у селі Вербка-Волоська. Після цього І. Січинський перейшов на провікарію у с. Студена до священика Федора Солтиського⁸. Тут, у Студеній, у 1794 р. І. Січинський приєднався до православ'я. За генеральною ревізією 1797 року він значився як мешканець села Студена. На цей час у нього вже була своя сім'я: сини Гаврило, 22 роки (в документі записано, що він “находится в праздности”), Максим, 17 років (навчався у вищому грамагичному класі Подільської духовної семінарії), Семен, 13 років, Іоанн, 4 роки, Юхим, 2 роки, та дочки Феодосія, 11 років, і Ганна, 16 років⁹.

Власне, в історію отець Іоанн Січинський потрапив через те, що “к епархиальному архиерею и поныне не являлся”¹⁰. Через це він і потрапив у немилість до вищого церковного начальства, яке ухвалило священика с. Студеної Ф. Солтиського за “передержание при себе Сичинского без позволения Главного начальства и непоказывание в исповедных росписях”, а також благочинного Г. Красовського за “слабое смотрение и невысылку Сичинского через два года по предписанию в духовное правление” оштрафувати кожного з них по 5 крб. на користь вдів і сиріт¹¹.



Малюнок на дверях хати священника
с. Лука-Мелешківська П. І. Жданова.
Репродукція Ю. Сіцінського.

Імовірно, що про сина отця І. Січинського Івана згадується в одній із справ з фонду Ольгопільського духовного правління за 1822 рік. Мова йде про “села Старої Гарячківки священницького сина” Івана Січинського, який 16 березня 1822 р. архієпископом Подільським і Брацлавським Ксенофонтом був рукопокладений у священники в с. Салинці Брацлавського повіту (нині – Немирівського району Вінницької області) до Дмитрівської церкви¹².

У Салинцях у 1832 році в отця Івана Січинського (Січинського) народився син Ферапонт, який продовжив духовну естафету свого батька. Після закінчення повного курсу богословських наук у місцевій духовній семінарії, 30 жовтня 1855 р., пре-

освященним Євсевієм він був рукопокладений у священники в с. Бортники Брацлавського повіту Подільської губернії (нині – Тульчинського району Вінницької області). У 1859–1864 рр. отець Ферапонт виконував пастирські обов’язки в с. Махнівка Вінницького повіту (нині – с. Красне Вінницького району Вінницької області), у 1864–1868 рр. – у с. Сокиряни Гайсинського повіту (нині – Теплицького району Вінницької області), у 1868–1877 рр. – у с. Слободзея Балтського повіту, у 1877–1885 рр. – у с. Шепілова того ж повіту (нині – с. Шепілове Голованівського району Кіровоградської області). Помер отець Ферапонт вдівцем 25 вересня 1885 р. від запалення кишок. Після його смерті залишилася повнолітня дочка Надія, 22-х років, випускниця Тульчинського єпархіального жіночого училища¹³.

Досить цінною для дослідників є також справа з фонду Вінницького окружного суду за 1913 рік за “проханням священника Миколи Володимировича Сіцінського про затвердження його у правах спадщини на капітал померлого священника Володимира Йосиповича Сіцінського”. Останній доводився батьком священнику с. Топала Балтського повіту Миколі Сіцінському (народився 22 травня 1880 р. у с. Сарнів Проскурівського повіту Подільської губернії у родині парафіяльного священника зазначеного села Володимира Йосиповича Сіцінського та його дружини Надії Максимівни). Обряд хрещення Миколи Сіцінського здійснював 15 червня 1880 року його дід, парафіяльний священник с. Мазники Летичівського повіту Подільської губернії Йосип Сіцінський¹⁴. Із зазначеної справи також з’ясується, що парафіяльний священник с. Топала Балтського повіту Подільської губернії (нині – с. Топали Красноокнянського району Одеської області) помер у зазначеному селі 30 січня 1913 р. (похований 2 лютого) у віці 58 років від склерозу сердечної артерії¹⁵. Після себе покійний залишив грошові заощадження у розмірі 990 рублів 10 копійок, спадкоємцем яких за ухвалою 2 цивільного відділення Вінницького окружного суду від 3 грудня 1913 року став його син Микола¹⁶.

У фондах Держархіву Вінницької обл. зберігається також архівно-слідча справа за 1930 рік на Миколу Володимировича Сіцінського, який з 1928 року був священником Української автокефальної православної церкви в с. Гавришівка нинішнього Вінницького району Вінницької області. 1 березня 1930 року отець Микола був заарештований Вінницьким облвідділом ДПУ за звинуваченням у антиколгоспній агітації (стаття 54-10 ч. 1 КК УСРР)¹⁷. І хоча він твердо заперечував висунуті проти нього звинувачення, все ж Особлива нарада при Колегії ДПУ УСРР 7 травня 1930 р. постановила вислати його на 3 роки на Північ¹⁸. У справі є також згадки про те, що згодом отець Микола 1 лютого 1938 року був засуджений трійкою УНКВС у Вологодській області за статтею 58-10 КК РСФСР до 10 років позбавлення волі. У цих же краях обірвався його земний шлях 19 грудня 1941 року¹⁹. Реабілітований племінник Юхима Сіцінського був лише 3 листопада 1989 року висновком прокурора Вінницької області²⁰.

Варто також відзначити, що окремі представники великої родини Сіцінських зустрічаються у Гайсині та в Літині. Зокрема, в метричній книзі Кунянського костюлу є запис про те, що 21 травня 1877 року в м. Гайсин у сім’ї дворян – гайсинського аптекаря Івана Павлиновича Сіцінського та його дружини Валерії з роду Муніхів народився син Іван, який був охрещений 24 травня того ж року²¹. Окрім цього, у метричній книзі Свято-Покровської церкви м. Гайсин є запис про одруження 14 січня 1896 року дворянина Сергія Івановича Сіцінського, 29 років, з дворянкою Катериною Ульянівною Піонтковською, 20 років²².

Також у метричній книзі Літинського костельу за 1874 рік виявлено запис про те, що 5 травня 1874 року в м. Літин у сім'ї дворян Хоми та Теклі з Васютинських Сіцінських народилася дочка Мар'янна-Анна (охрещена 16 травня 1874 року)²³. Ще раніше у цієї пари народжувались діти Владислав (14 лютого 1867 року, охрещений 25 вересня того ж року)²⁴, Софія (15 травня 1869 року, охрещена 3 серпня того ж року)²⁵, Мар'янна-Катерина (30 квітня 1871 року, охрещена 21 серпня того ж року)²⁶ та Мар'ян-Станіслав (21 липня 1872 року, охрещений 11 січня 1873 року)²⁷.

Досить цінним у біографічному плані є також надрукований у 1901 році в "Подольських епархиальних ведомостях" матеріал, присвячений 50-річному ювілею священства протоєрея Йосипа Сіцінського, батька краєзнавця.

Ювіляр, заштатний протоєрей Йосип Семенович Сіцінський, відзначав свій 50-річний ювілей священства 11 листопада 1900 р. у с. Мазники Летичівського повіту Подільської губернії. На святкування, яке мало характер скромного сімейного торжества, зібралися діти та внуки ювіляра, а також деякі довколишні священики. Отець Йосип у 1851 році закінчив Подільську духовну семінарію і того ж року Подільським Преосвященним Євсевієм 11 листопада рукопокладений до церкви села Мазників, парафія якого рахувалася за ним, як за сиротою, 13 років. На цій парафії, середній за засобами для життя порівняно з іншими парафіями Поділля, ювіляр прослужив 45 років, виховавши своїх семеро дітей та належним чином влаштувавши їх (два сини його стали священиками, три дочки заміжні за священиками, одна – вдова священика і одна заміжня за чиновником). У 1896 році протоєрей Сіцінський через хворобу вийшов у заштат і з тих пір проживав у тій же парафії, де проминуло усе його службове життя і де священствував його молодший зять Всеволод Доб'я (чоловік доньки Єлизавети)²⁸.

"Багато кандидатів домагалися отримати цю парафію, – відзначив у своєму подячному слові ювіляр, – але Господь Бог судив таки мені стати біля вівтаря цього на місці своїх предків. У двадцять п'ять років, після закінчення семінарського курсу, я дав обіцянку одному з товаришів, Мартирію Федоровичу Чемені, вступити у шлюб з його сестрою Ксенією Федорівною, яку я бачив двічі до вступу з нею у шлюб; і Господь благословив наш шлюбний союз, від якого народилося семеро дітей"²⁹.

Також отець Йосип зазначив, що в парафії с. Мазників священствує 6-е покоління з його роду: "Прабабуся була у заміжжі за 2-ма священиками – Створжинським і Макогонським (це було в часи унії); потім надійшли Сіцінські – дід, батько і я; нині тут священствує 5-й рік молодший мій зять. Ось які долі Божі стосовно мене, мого роду і колишньої моєї парафії"³⁰.

Досить цікаві та невідомі раніше документи, що стосуються поста-ті Ю. Й. Сіцінського, нещодавно віднайшов та упорядкував заступник директора Державного архіву Вінницької області, кандидат історичних наук О. С. Петренко. Це документи церковного архіву Луко-Мелешківської Преображенської церкви, в яких містяться згадки про Ю. Сіцінського та його родину.

Серед цих документів нашу увагу насамперед привертають клірові відомості зазначеної церкви, а також книга вихідних паперів священника Павла Жданова. В останній за номером 17 міститься цікавий запис про те, що 21 березня 1885 року студенту Київської духовної академії Юхиму Сіцінському було видане сповідальне свідоцтво, про що є за-свідчуючий підпис його отримувача³¹. На той час парафіяльним свя-щенником у селі Лука-Мелешківська був Павло Іванович Жданов. Про нього відомо, що народився він 10 січня 1855 року у родині священни-ка в селі Новосілка Летичівського повіту Подільської губернії (нині – Деражнянського району Хмельницької області). Після закінчення у 1878 році Подільської духовної семінарії працював учителем російської та церковно-слов'янської мови у Приворітському духовному училищі (до 15 липня 1879 року). 19 серпня 1879 року Подільським єпископом Маркелом був рукопокладений у сан священника до Преображенської церкви у селі Лука-Мелешківська. За час свого пастирського служіння неодноразово отримував подяки та нагороди від церковного та освіт-нього керівництва. Так, 19 квітня 1887 року йому було оголошено по-дяку від попечителя Київського навчального округу “за піклування та турботу у потребах Луко-Мелешківського народного училища, що ви-явилося у побудові за власні кошти класного приміщення для нього”³².

Які ж усе-таки причини призвели тогочасного студента Київської духовної академії Ю. Сіцінського у Луко-Мелешківську, де він навіть сповідувався у місцевого священника? Відповідь на це запитання мож-на знайти у клірових відомостях Луко-Мелешківської церкви. Із них з'ясовується, що дружиною священника Павла Жданова була сестра Юхима Сіцінського, Олександра Йосипівна, 1862 року народження. У цьому шлюбі в с. Лука-Мелешківська народилося двоє дітей: доньки Віра (1884) та Ніна (1886)³³.

До речі, про народження Ніни йдеться у метричній книзі Луко-Ме-лешківської церкви за 1886 рік, що зберігається в Державному архіві Хмельницької області. У ній, зокрема, зазначено, що донька парафіяль-ного священника с. Луки-Мелешківської Павла Івановича Жданова Ніна народилася 26 січня 1886 р. за ст. ст., а охрещена 9 лютого того ж року. Хрещеними батьками її були священник села Соломна Проскурівського повіту Подільської губернії Антон Іванович Монастирський (чоловік старшої сестри Ю. Сіцінського Степаниди) та дружина священника с. Селевинці Брацлавського повіту Платона Даниловича Богдановича Ма-

рія Іванівна³⁴. В такому випадку приїзд Ю. Сіцінського у це село видається цілком закономірним з огляду на можливе кумівство (на жаль, метричні книги місцевої церкви за 1884–1885 роки не збереглися).

Ще одним підтвердженням перебування Юхима Сіцінського у Луці-Мелешківській може бути виконаний ним малюнок дверей хати місцевого священика. Репродукцію цього малюнка можна побачити у праці іншого відомого подолянина, Костя Широцького, яка називається “Художественное убранство украинского дома”. У ній К. Широцький писав (переклад з російської): “В Луці Мелешківській в Под[ільській] г[убернії] нещодавно в будинку священика можна було бачити такого роду зображення на дверях: на верхньому полі троє журавлів стоять на відпочинку. Крайні заснули, сховавши голову під крило, а середній охороняє їх, маючи у трохи піднятій нозі камінь. На нижньому плані на дверях зображений був кінь, який немов мчався із порваною уздою чи з рогом (єдинорог). Написи, що супроводжували ці картини, пропали, лише на першому зображенні можна було розібрати слова: “о всем бодрствуй як страж журавлів”³⁵.

Окрім вищеназваних документів, про життя і діяльність Ю. Й. Сіцінського розповідає низка документів, що зберігаються у фондах Держархіву Вінницької області. Одним з найдавніших документів такого роду є лист Ю. Сіцінського в Подільську духовну консисторію від 14 лютого 1907 року. Із листа помітно, що Ю. Сіцінський займався порівнянням присланого йому з консисторії родовідного акта від 8 грудня 1794 р. з його копією. Це свідчить про глибоке знання ним польської мови, а також про ретельність, оскільки у наданій копії він виявив цілий ряд розбіжностей із оригіналом³⁶.

Наступний подібний документ – повідомлення Брацлавського повітового відділення Подільської єпархіальної училищної ради раді Забужанської двокласної школи від 10 листопада 1916 р. про те, що ухвалою Св. Синоду від 21 вересня – 21 жовтня 1916 р. за № 6829 законовчителя Кам’янець-Подільського технічного училища протоєрея Юхима Сіцінського призначено на посаду Подільського єпархіального наглядача церковних шкіл³⁷.

Про надзвичайно відповідальне ставлення отця Ю. Сіцінського до своєї нової посади свідчить його рапорт єпископу Подільському і Брацлавському Митрофану від 23 січня 1917 року про обстеження ним 18 січня того ж року церковно-парафіяльної школи при Олександрівській церкві у м. Жмеринка. Відзначивши позитивні моменти у діяльності школи (нове приміщення, талановита вчителька Євгенія Котеленець тощо), Ю. Сіцінський звернув увагу і на негаразди (відсутність будь-яких документів на нове шкільне приміщення та земельну ділянку під ним, постійні суперечки за школу між залізничним відомством та земством, слабе керівництво школою з боку її завідувача, протоєрея

Василя Яворського, котрий рідко бував у Жмеринці через те, що його сім'я постійно мешкала у Вінниці)³⁸.

Про громадянську позицію Ю. Сіцинського в роки Української революції 1917–1920 рр., його патріотизм та активну державотворчу працю свідчить стаття “В чім моя провина?”, надрукована 21 квітня 1920 р. у кам'янецькій газеті “Наш шлях”. У ній Ю. Сіцинський полемізує з єпископом Подільським і Брацлавським Пименом, котрий 10 листопада 1919 р. відсторонив його на невизначений час від священнослужіння. 19 листопада 1919 р., уже після від'їзду Директорії із Кам'янця, Ю. Сіцинський отримав від Пимена повідомлення такого змісту: “Протоиерею Евфимию Сецинскому. В виду того, что Вы 1) еще в начале 1919 г. самовольно прекратили молитвенное поминовение и возглашение за богослужениями имени Московского патриарха, 2) ввели самовольно за богослужениями украинскую фонетику в церковно-славянский язык, 3) вступили в члены Кирилло-Мефодиевского Братства, агитировавшего против православной русской иерархии и, вопреки моему распоряжению, оставались в нем, 4) отложились от Московского патриарха, признав автокефальность Украинской церкви и приняв звание члена незаконного Украинского Синода и 5) приняли деятельное участие в возмущении против своего епархиального Архиерея, обсуждая вопрос о лишении его кафедры и даже свободы, – запрещаетесь мною в священнослужении, впредь до решения дела о Вас Святейшим патриархом Тихоном. Подольская Духовная Консисто́рия и моя канцеля́рия поставят об этом в известность как правящих Архиереев, так и Духовные Консисто́рии всех Украинских епархий”³⁹.

У відповідь на висунуті звинувачення Ю. Сіцинський аргументовано довів, що його справа розглядалася Пименом формально, навіть з порушенням церковного законодавства. Більше того, позиція єпископа абсолютно не враховувала нових реалій в Україні, особливо ж після проголошення Директорією УНР закону про автокефальну Українську церкву⁴⁰.

Окрім вищезазначених документів, у Держархіві Вінницької обл. також зберігається копія мандата, виданого Всеукраїнським Археологічним Комітетом ВУАН 9 червня 1925 р. Ю. Сіцинському для проведення ним на території Подільської губернії дослідницьких робіт. У документі, зокрема, зазначалося: “Видано цього мандата від Всеукраїнського Археологічного Комітету У. А. Н. Юхимові Йосиповичу Сіцинському в тому, що йому доручається: роботи археологічні та етнографічні розвідки і археологічні розвідки, розкопки, оглядати пам'ятки старовини і мистецтва, робити фотографічні знімки й зарисовки з обмірами пам'яток старовини, мистецтва й побуту на території Подільської губернії”⁴¹. Копія цього мандата з проханням ВААКу про надання допомоги Ю. Сіцинському державними установами, партійними та громад-

ськими об'єднаннями у його праці була розіслана у 20-х числах червня 1925 р. Секретаріатом Подільського губвиконкому до Кам'янецького, Проскурівського та Могилів-Подільського окрвиконкомів. Останній вже 3 липня 1925 р. надіслав усім райвиконкомам Могилівщини розпорядження: "Окрвиконком пропонує не чинити жодних перешкод т. Сіцінському Юхимові Йосиповичу для проведення ним археологічної та етнографічної розвідки на терені округи згідно маючимся у нього мандатом, виданим Всеукраїнським Археологічним Комітетом"⁴².

Таким чином, у фондах Держархіву Вінницької обл. зберігається низка документів, які дають змогу уточнити та конкретизувати біографію визначного вченого-краєзнавця та громадського діяча, а також поглибити уявлення про його творчу спадщину, котра, за даними сучасних дослідників, налічує понад 200 праць з археології, історії, релігії, мистецтва, архітектури, етнографії та фольклору Поділля⁴³. Окрім цього, наукова спадщина Ю. Сіцінського і сьогодні є актуальною для дослідників краю і потребує детального вивчення та популяризації.

¹ *Винокур І. С., Корнілов В. В.* Визначний літописець Поділля (Ю. Й. Сіцінський) // Репресоване краєзнавство (20–30-і роки). – К., 1991. – С. 94.

² Державний архів Вінницької області (далі – Держархів Вінницької обл.), ф. Д-604, оп. 1, спр. 25, арк. 50 зв.

³ Там само, арк. 50.

⁴ Там само, арк. 53–53 зв.

⁵ Там само, арк. 59–59 зв.

⁶ Там само, ф. Д-606, оп. 1, спр. 6, арк. 4.

⁷ Там само, арк. 5.

⁸ Там само, арк. 4.

⁹ Там само, арк. 15.

¹⁰ Там само, арк. 14.

¹¹ Там само, арк. 15 зв.

¹² Там само, спр. 82, арк. 4.

¹³ Памяти священнослужителей Подольской епархии, умерших в июле-октябре 1885 года // Подольские епархиальные ведомости. – 1886. – № 23. – Прибавл. – С. 469.

¹⁴ Держархів Вінницької обл., ф. Д-173, оп. 3, т. 5, спр. 1580, арк. 3.

¹⁵ Там само, арк. 2.

¹⁶ Там само, арк. 6–7.

¹⁷ Там само, ф. Р-6023, оп. 4, спр. 21175, арк. 18.

¹⁸ Там само, арк. 21.

¹⁹ Там само, арк. 25 зв.

²⁰ Там само, арк. 27.

²¹ Там само, ф. Д-904, оп. 31, спр. 3, арк. 200 зв.–201.

²² Там само, оп. 13, спр. 96, арк. 29.

²³ Там само, оп. 16, спр. 9, арк. 116–116 зв.

²⁴ Там само, арк. 44 зв.–45.

²⁵ Там само, арк. 66 зв.

- ²⁶ Там само, арк. 89.
- ²⁷ Там само, арк. 103.
- ²⁸ Юбилей пятидесятилетия священства протоиерея Иосифа Сецинского // Подольские епархиальные ведомости. – 1901. – №51. – Ч. неоф. – С. 900–901.
- ²⁹ Там само, с. 903.
- ³⁰ Там само, с. 904.
- ³¹ З особистого архіву О. С. Петренка.
- ³² Там само.
- ³³ Там само.
- ³⁴ Державний архів Хмельницької області, ф. 315, оп. 1, спр. 12379, арк. 710 зв. – 712.
- ³⁵ *Шероцкий К.* Художественное убранство украинского дома // Искусство в Южной России. – К., 1914. – № 3–4. – С. 67–68.
- ³⁶ Держархів Вінницької обл., ф. Д-669, оп. 1, спр. 4, арк. 29.
- ³⁷ Там само, ф. Д-190, оп. 1, спр. 3, арк. 63.
- ³⁸ Там само, ф. Д-283, оп. 1, спр. 41, арк. 36–37.
- ³⁹ *Сіцинський С.* В чім моя провинна? // Наш шлях. – 1920. – 21 квітня.
- ⁴⁰ Там само.
- ⁴¹ Держархів Вінницької обл., ф. Р-489, оп. 3, спр. 90, арк. 65.
- ⁴² Там само, арк. 62.
- ⁴³ *Баженов Л. В.* Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX–XX ст. : Історіографія. Біобібліографія. Матеріали. – К. – П., 1993. – С. 350.

Анализируются малоизвестные документы из фондов Государственного архива Винницкой области, которые позволяют уточнить некоторые факты из биографии выдающегося украинского ученого-краеведа Е. И. Сецинского (1859–1937), а также отдельных представителей его семьи.

Ключевые слова: Е. И. Сецинский; семья Сецинских; документы; материалы; творческое наследие.

There are analyzed the little-known documents from the collections of the State Archives of Vinnytsia Region that allow clarify some facts of the biography of Y. Y. Sitsynskyi (1859–1937), the prominent Ukrainian scientist and local historian, as well as certain members of his family.

Key words: Y. Y. Sitsynskyi; the Sitsynskyi family; the documents; the materials; the artistic heritage.